

Sygn. akt **VIII Gz 261/17**

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2017 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy,

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Górską (spr.)

SSO Patrycja Baranowska

SSO Anna Górnik

po rozpoznaniu w dniu 26 września 2017 r. w Szczecinie

sprawy z powództwa J. C.

przeciwko (...) Rolne spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim V Wydział Gospodarczy z dnia 30 marca 2017 r., sygn. akt V GC 983/16

postanawia:

oddalić zażalenie.

Patrycja Baranowska Agnieszka Górską Anna Górnik

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim stwierdził swą niewłaściwość i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Koninie V Wydziałowi Gospodarczemu jako miejscowo właściwemu. Sąd I instancji zważył, iż powód wytoczył powództwo przeciwko (...) Rolne spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K. o zapłatę 12.107,20 zł wskazując jako podstawę właściwości art. 34 k.p.c. w zw. z art. 454par. 1 zd. 2 k.c., powołując na miejsce prowadzenia rachunku bankowego powoda - D.. Strona pozwana w sprzeciwie od nakazu zapłaty podniosła zarzut niewłaściwości miejscowej i wniosła o przekazanie sprawy do Sądu właściwości ogólnej pozwanej - Sądu Rejonowego w Koninie. Strona pozwana zakwestionowała, by strony łączyła umowa, na którą powód powoływał się w pozwie, a w związku z tym pomiędzy stronami istnieje wątpliwość co do miejsca wykonania umowy.

Wskazując na art. 30 k.p.c. Sąd zaznaczył, że strona powodowa w pozwie powoływała się na umowę ustną oraz na miejsce płatności - rachunek bankowy prowadzony w banku w D. - określony na fakturze VAT nr (...). Faktura ta nie została jednak podpisana i zaakceptowana przez stronę pozwaną, a z żadnego innego dokumentu nie wynika, aby miejsce płatności zostało pomiędzy stronami ustalone na rachunek bankowy prowadzony w banku w D.. Wobec treści art. 34 k.p.c. Sąd uznał, że strona powodowa nie wykazała w sposób należyty właściwości umownej przemiennej - nie wykazała uzgodnienia w zakresie miejsca płatności dokumentem. Dalej Sąd wskazał, że z treści pozwu i sprzeciwu oraz dołączonych do nich dokumentów wynika, iż pozwana spółka ma siedzibę w K., a zatem wobec kwestionowania umowy, na której oparto powództwo, właściwym do rozpoznania niniejszej sprawy będzie Sąd ogólnej właściwości pozwanego, to jest Sąd Rejonowy w Koninie Wydział Gospodarczy. W konsekwencji na podstawie art. 200 § 1 k.p.c. w zw. z art. 30 1 k.p.c. Sąd I instancji wydał postanowienie o przekazaniu sprawy.

Powyższe postanowienie zaskarżył powód domagając się jego uchylenia w całości i przekazania sprawy do dalszego prowadzenia Sądowi Rejonowemu w Gorzowie Wielkopolskim ewentualnie o uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji oraz zasądzenia kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Nie zgadzając się z zaskarżonym postanowieniem powód wskazał na błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia w sprawie poprzez ustalenie, że miejsca wykonania umowy dowodzi jedynie faktura VAT nr (...), podczas gdy miejsca wykonania umowy dowodzi także dowód przelewu za fakturę VAT (...) dokonany na rachunek bankowy powoda. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił też naruszenie przepisów prawa procesowego, co skutkowało wydaniem wadliwego orzeczenia, to jest art. 233 § 1 k.p.c. poprzez sprzeczną z zasadami logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego ocenę dowodów załączonych przez powoda, skutkującą bezpodstawnym przyjęciem nieudowodnienia przez powoda miejsca wykonania umowy, a także naruszenie art. 328 § 2 w zw. z art. 361 k.p.c. poprzez brak należytego i wyczerpującego wyjaśnienia podstawy faktycznej i prawnej orzeczenia. Zdaniem powoda Sąd Rejonowy dopuścił się też naruszenia przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 34 k.p.c. w zw. z art. 454 § 1 zd. 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie, podczas gdy okoliczności faktyczne i dowody przytoczone w pozwie uzasadniają wytoczenie powództwa przed sąd miejsca wykonania umowy według właściwości przemiennej i art. 30 k.p.c. poprzez jego nieuzasadnione zastosowanie w sytuacji, gdy z okoliczności faktycznych przytoczonych w pozwie wynika, że powód wywodzi roszczenie na podstawie umowy, wobec czego uprawniony jest do skorzystania z właściwości przemiennej sądu na podstawie art. 34 k.p.c.

Z ostrożności procesowej, w sytuacji gdyby sąd nie podzielał argumentacji odnoszącej się do właściwości Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim (według właściwości z oddziału banku prowadzącego rachunek bankowy), powód wniósł o ewentualną zmianę orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Szczecinie wskazując, że gdyby nie istniał dowód potwierdzający zgodę pozwanej na rozliczenie w formie bezgotówkowej na rachunek powoda, to w tej sytuacji za miejsce wykonania umowy (spełnienia świadczenia pieniężnego przez pozwaną) należy traktować w myśl art. 454 § 1 k.c. miejsce zamieszkania lub siedzibę wierzyciela, która w przypadku powoda mieści się w miejscowości B., dla którego sądem właściwym jest Sąd Rejonowy w Szczecinie.

W odpowiedzi na zażalenie pozwana wniosła o jego oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się nieuzasadnione choć nie wszystkie przedstawione w nim argumenty pozbawione były racji.

Właściwość miejscowa sądu określa zakres kompetencji sądów tego samego rzędu i służy do określenia, który z sądów właściwych rzeczowo jest uprawniony do rozpoznania konkretnej sprawy. Właściwość tę definiują przepisy art. 27 i nast. k.p.c., które rozróżniają właściwość ogólną, przemianą oraz wyłączną, przy czym zgodnie z art. 31 k.p.c. powództwo wytoczyć można bądź według przepisów o właściwości ogólnej, bądź przed sąd wyznaczony według przepisów o właściwości przemiennej.

Występując z niniejszym powództwem powód zamierzał skorzystać z właściwości przemiennej uregulowanej w art. 34 k.p.c., co wprost wskazał w pozwie. Przepis ten stanowi, iż powództwo o zawarcie umowy, ustalenie jej treści, o zmianę umowy oraz o ustalenie istnienia umowy, o jej wykonanie, rozwiązanie lub unieważnienie, a także o odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy można wytoczyć przed sąd miejsca jej wykonania. W razie wątpliwości miejsce wykonania umowy powinno być stwierdzone dokumentem.

W tym miejscu zaznaczenia również wymaga, że określenie żądania pozwu oraz wskazanie uzasadniających je okoliczności faktycznych ma podstawowe i jednocześnie wiążące znaczenie dla przebiegu procesu. W ten bowiem sposób konkretyzuje się zakres prawa przedmiotowego poddanego przez powoda ochronie, zostają także wyznaczone granice rozpoznania sprawy. Przedstawione przez stronę powodową okoliczności faktyczne co do zasady mają także - tak jak w niniejszej sprawie - znaczenie dla ustalenia właściwości sądu. Z uzasadnieniu pozwu wyraźnie zaś wynika,

że powód domaga się zasądzenia pozostałej do zapłaty kwoty wynagrodzenia z tytułu świadczonych na rzecz pozwanej usług agrotechnicznych. Taką właśnie usługę wskazano też w załączonej do pozwu fakturze nr (...), w oparciu o którą powód dochodzi zasądzenia należnego mu roszczenia. Faktura została wystawiona na pozwaną spółkę a w pozwie zaznaczono, że umowę w zakresie wykonania usługi zleciła powodowi pozwana w imieniu której działa M. T. - prezes zarządu. W świetle powyższego w ocenie Sądu odwoławczego Sąd Rejonowy dokonał zbyt daleko idącego - na obecnym etapie postępowania - rozstrzygnięcia, że wobec kwestionowania przez pozwaną samego faktu zawarcia umowy należało przekazać sprawę według właściwości ogólnej. W tym też względzie należy przyznać rację wywodom skarżącego.

W dalszej kolejności podkreślenia wymaga, że wbrew twierdzeniom powoda właściwość przemienna Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim nie wynika z załączonej do pozwu faktury VAT, nie może ona bowiem wskazywać na miejsce spełnienia świadczenia (art. 454 k.c.). Uznanie siedziby banku prowadzącego rachunek wierzyciela za miejsce spełnienia świadczenia pieniężnego jest dopuszczalne tylko w tych wypadkach, w których obie strony wyraziły zgodę na zapłatę na określony rachunek. W przypadku, gdy rachunek bankowy wierzyciela jest podawany dłużnikowi dopiero w fakturze wystawionej przez wierzyciela, o uzgodnieniu przez strony zapłaty na wskazany rachunek może być mowa dopiero z chwilą podjęcia przez dłużnika działań świadczących o zastosowaniu się do tego wskazania. W przedmiotowej sprawie powód nie wykazał, aby strony umówiły się co do miejsca spełnienia ewentualnego świadczenia pieniężnego. Nie można też przyjąć, że pozwana jako dłużnik zastosowała się do żądania zapłaty na wskazany przez wierzyciela rachunek. Wprawdzie do pozwu faktycznie dołączone zostało potwierdzenie wykonania operacji, w której tytule wskazano „FAKTURA (...)” niemniej jako dane kontrahenta/ zleceniodawcy wskazano dane M. T. wraz z adresem (innym niż adres spółki). Jak przyznał zresztą sam powód M. T. dokonał płatności ze swojego własnego rachunku bankowego. Akcentowana przez powoda okoliczność, że M. T. był w tym czasie prezesem zarządu i współnikiem pozwanej spółki nie może przesadzać o uznaniu roszczenia przez samą spółkę zwłaszcza w świetle zdecydowanego zaprzeczenia pozwanej i wskazania wykonawcy przelewu w osobie R. T.. Na tym etapie postępowania nie można też przyjąć, że dokonując przelewu z prywatnego rachunku M. T., R. T. działał jako pełnomocnik pozwanej spółki. Brak jest zatem podstaw do uznania, że miejscem spełnienia świadczenia jest siedziba banku prowadzącego rachunek powodów.

Rację należy przyznać powodowi, że za miejsce spełnienia świadczenia należy w takim wypadku uważać - z wszystkimi tego konsekwencjami procesowymi łączącymi się z powiązaniem art. 34 k.p.c. z regulacją z art. 454 k.c. - miejsce zamieszkania lub siedzibę (siedzibę przedsiębiorstwa) wierzyciela w chwili spełnienia świadczenia (por. uchwała S.N. z dnia 14 lutego 2002 r., III CZP 81/01, lex nr 50462, uchwała S.N. z dnia 20 listopada 1992 r., III CZP 138/92, lex nr 3859 oraz z dnia 4 stycznia 1995 r., III CZP 164/94, lex nr 4159).

Powołany wyżej art. 34 k.p.c. wskazuje między innymi, że powództwo związane ze stosunkiem umownym można wnieść przed Sąd miejsca wykonania umowy. Miejscem wykonania umowy w rozumieniu art. 34 nie jest zaś miejsce, gdzie umowa w ogólności miała zostać wykonana, ale miejsce, gdzie miała być wykonana konkretna czynność, której wykonania się dochodzi (zob. uchwała SN z dnia 14 lutego 2002 r., III CZP 81/01, lex 50462, post. SN z dnia 8 lipca 1981 r., II CZ 87/81, lex nr 8339). Miejsce to, według zgodnego stanowiska piśmiennictwa i orzecznictwa (zob. post. SN z dnia 8 listopada 1991 r., II CO 16/91, lex nr 3830, post. SA w K. z dnia 17 czerwca 1992 r., I ACz 268/92, lex nr 5521), podlega określeniu przy zastosowaniu norm prawa materialnego, tj. z uwzględnieniem przede wszystkim art. 454 k.c., posługującego się terminem „miejsca spełnienia świadczenia”. Przez miejsce wykonania zobowiązania rozumie się zatem nie miejsce wykonania umowy (zobowiązania) jako całości, lecz miejsce wykonania poszczególnych obowiązków. Miejsce spełnienia świadczenia jest więc rozumiane także jako miejsce, w którym dłużnik dopełnia ze swej istoty wszystkiego, co jest niezbędne do należytego spełnienia świadczenia związanego z umową.

Skoro powód dochodzi roszczenia pieniężnego z tytułu umowy, przy czym strony nie umówiły się co do miejsca spełnienia świadczenia (powód nie wykazał, by miejscem spełnienia świadczenia była siedziba banku prowadzącego jego rachunek), to miejscem spełnienia świadczenia zgodnie z art. 454 k.c. mogłoby być miejsce zamieszkania lub siedziba wierzyciela w chwili spełnienia świadczenia. Powód ma miejsce zamieszkania w miejscowości B., jest to więc miejsce spełnienia świadczenia związanego z wykonaniem przez pozwaną ewentualnego długu oddawczego

określonego żądaniem pozwu. Właściwym miejscowo do rozpoznania niniejszej sprawy co do zasady mógłby być więc Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie. W okoliczności niniejszej sprawy powód z takiej właściwości przemiennej niewątpliwie jednak nie skorzystał wnosząc pozew do Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim. Ponoszone dopiero w zażaleniu argumenty dla jej uzasadnienia nie mogły skutkować rozstrzygnięciem w postulowanym przez powoda jako „ewentualnym” kierunku i przekazaniem sprawy do Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie.

W konsekwencji Sąd odwoławczy uznał, iż Sąd I instancji prawidłowo przyjął brak podstaw do uwzględnienia w niniejszej sprawie właściwości przemiennej z art. 34 k.p.c. i za właściwy dla rozpoznania sprawy uznał sąd właściwy według zasad ogólnych, tj. art. 30 k.p.c.

W tym stanie rzeczy, wobec braku podstaw do kwestionowania wydanego przez Sąd Rejonowy orzeczenia, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., zażalenie należało oddalić.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego należało pozostawić orzeczeniu końcowemu - stosownie do art. 108 § 1 w zw. z art. 397 § 2 i art. 391 § 1 k.p.c.

Patrycja Baranowska Agnieszka Górńska Anna Górnik

Sygn. akt VIII Gz 261/17

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...)